

УДК 336.77:332.2](477)
JEL G 18,G 19

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВАЛЮТНОГО РИНКУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Богдан Гнатківський

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
79008, м. Львів, просп. Свободи, 18
e-mail: bohdan.hnatkivskiy@lnu.edu.ua; ORCID: 0000-0001-5146-9077*

Анотація. *Мета статті – висвітлити теоретичні аспекти функціонування національного валютного ринку, розкрити сутності валютних ризиків і надання деяких рекомендацій щодо методів управління ними, визначити роль Національного банку України на валютному ринку. У проведеному дослідженні застосовано методи аналізу, синтезу, групування, класифікації та графічне подання результатів. Розглянуто теоретичні основи функціонування національного валютного ринку, розкрито сутність валютних ризиків і методів управління ними. Досліджено роль Національного банку України як регулятора на валютному ринку. На підставі проведеного дослідження процесу управління валютними ризиками сформульовано деякі пропозиції щодо удосконалення підходів до управління цими ризиками, а саме: розвиток таких напрямів валютної діяльності банків, що супроводжується диверсифікованістю валютного портфеля; здатність банків швидко реагувати на появу нових, нетрадиційних операцій в іноземній валюті; розширення кількісних і якісних параметрів оцінки розміру валютного ризику.*

Ключові слова: *валютний ринок, об'єкти валютного ринку, суб'єкти валютного ринку, валютні ризики, валютні інтервенції.*

Постановка проблеми. Після проголошення незалежності України гостро постало питання формування власної національної валютної політики та становлення національного валютного ринку. Формування валютної системи є невід'ємною складовою економіки будь-якої держави. Жодна держава не в змозі ефективно функціонувати тільки на підставі власних фінансових ресурсів. Функціонування на міжнародних фінансових ринках потребує залучення фінансових ресурсів на основі прямих іноземних інвестицій та інших надходжень. В умовах розвитку світових глобалізаційних процесів для економіки кожної країни важливе значення має розвинений та ефективно функціонуючий національний валютний ринок. Необхідність існування валютного ринку пов'язана з потребою обслуговування міжнародного платіжного обороту, реалізацією валютних відносин між економічними контрагентами для виконання своїх зовнішніх зобов'язань. Виконуючи операції з іноземною валютою, виникає валютний ризик, розмір якого залежить від розмірів валютної позиції, яку займає учасник у

кожний конкретний момент часу, та від зміни валютних курсів на світовому фінансовому ринку.

На сучасному етапі розвиток валютного ринку України відбувається в складних соціально-політичних умовах. Економіку України характеризують негативні явища: падіння промислового виробництва, загострення економіко-політичних умов, відтік іноземного капіталу, зростання недовіри населення до органів влади, проведення незаконних валютних операцій. Посилення процесів глобалізації у світовій економіці та їхній вплив на економіку України, нестабільна ситуація всередині країни, військові дії на Сході, пандемія коронавірусу у світі зумовлюють необхідність вдосконалення організації та функціонування національного валютного ринку, зокрема управління валютними ризиками, що і визначає пріоритетність та актуальність обраної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню та аналізу теоретичних аспектів формування валютного ринку, особливостей розбудови та функціонування національного валютного ринку присвячені праці вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: Береславської О. І., Ботвіної Н. О., Дзюблюка О. В., Ларіонової К. Л., Сіміонова Ю. Ф., Ткача С. В., Юценка В. А. та інших вчених-економістів.

Зважаючи на важливу роль валютного ринку в розбудові збалансованої та самодостатньої фінансової системи країни, виникає потреба подальшого дослідження функціонування валютного ринку й удосконалення методів управління валютними ризиками.

Мета дослідження – висвітлити теоретичні аспекти функціонування національного валютного ринку, розкрити сутності валютних ризиків і надання деяких рекомендацій щодо методів управління ними, визначити роль Національного банку України на валютному ринку.

Виклад основного матеріалу. В економічній політиці кожної держави валютний ринок та його регулювання займає визначне місце.

Сутність валютного ринку Дзюблюк О. та Пруський О. пропонують розглядати в широкому та вузькому розумінні.

«Валютний ринок в широкому розумінні (за своїм економічним змістом) можна розглядати як сукупність економічних відносин, що виникають при здійсненні операцій з відчуження іноземної валюти, а також операцій, пов'язаних з переміщенням валютних капіталів» [4, с. 21].

«У вузькому розумінні (з організаційної точки зору) валютні ринки розглядаємо як сукупність певних інститутів та механізмів, які у своїй взаємодії забезпечують можливість здійснювати валютні операції із врахуванням поточної ринкової ситуації» [4, с. 22].

Подібно до звичайного ринку валютний ринок має об'єкти і суб'єкти.

Об'єктом валютного ринку є валютні цінності.

Суб'єктів валютного ринку поділяють на чотири групи: державні установи (центральні банки, казначейства); юридичні та фізичні особи, що провадять зовнішньоекономічну діяльність; комерційні банківські установи; валютні біржі. Виконуючи валютні операції, суб'єкти ринку звичайно наражаються на ризики.

«Валютний ризик, – як стверджують Дзюблюк О. та Пруський О., – потрібно, в першу чергу, розглядати як можливість грошових втрат суб'єктів валютного ринку через коливання валютних курсів» [4, с. 137].

В економічній літературі виділяють три типи валютних ризиків:

- *ризик валютних операцій* – виникає внаслідок змін у валютному курсі, які відбуваються в період між моментом оцінки величини доходу за результатами комерційної угоди і моментом фактичного здійснення платежу за нею;
- *балансово-валютний ризик* – призводить до переоцінки розрахунково-балансових позицій, виражених в іноземній валюті;
- *економічний конкурентно-валютний ризик*) – полягає в тому, що під впливом змін валютного курсу коригуються конкурентні позиції фірми.

Основними чинниками виникнення валютного ризику на внутрішньому валютному ринку України вважаємо такі: коливання курсів на світових валютних ринках; політична та загальноекономічна нестабільність; непередбачуваність валютно-курсової політики НБУ; інфляційні процеси; спекулятивні операції. Згадані чинники збільшують ризикованість банківських операцій з іноземною валютою, зростає можливість отримання збитків від їх здійснення. А це зменшує ліквідність і прибутковість банку, знижує його конкурентоспроможність на фінансовому ринку.

Мета управління валютними ризиками – забезпечення реалізації стратегічних і тактичних цілей через збереження активів, адаптацію діяльності до змін внутрішнього та зовнішнього середовища, попередження, уникнення чи мінімізацію валютних ризиків у дотриманні балансу інтересів усіх зацікавлених сторін.

Управління валютними ризиками, як і будь-якими іншими ризиками, передбачає такі етапи: ідентифікація ризиків; вимірювання ризиків; реагування на ризик; контроль (моніторинг) ризику.

Для ідентифікації ризиків треба аналізувати події можливих збитків за різними категоріями, у тім числі за видами валют, строками існування ризиків, місцем виникнення ризику, валютними операціями, класифікованими за певними ознаками: економічним змістом (розрахункові, кредитні, депозитні, обмінні операції тощо); видами валютних цінностей (операції з іноземною вільно конвертованою, неконвертованою валютою, цінними паперами в іноземній валюті, банківськими металами); формами грошей (готівкові, безготівкові операції); контрагентами, з якими проводяться операції (клієнтські, міжбанківські операції; з резидентами, нерезидентами, фізичними, юридичними особами); метою проведення (операції з виконання доручень клієнтів, операції з виконання власних зобов'язань банку, спекулятивні, хеджувальні); джерелами коштів (операції за власні кошти банку, за кошти клієнтів); строками проведення (термінові, короткострокові, середньострокові, довгострокові операції); впливом на валютну позицію банку (операції, за яких валютна позиція залишається закритою; операції, що приводять до відкритої валютної позиції) [2, с. 133].

Етап вимірювання ризиків має на меті проведення оцінки величини ризику. Методів кількісного оцінювання рівня валютних ризиків, якими банк може користуватись, існує

багато, наприклад, імітаційне моделювання, стрес-тестування, VAR-аналіз, сценарний аналіз [6, с. 44]. Під час вимірювання постає проблема адекватності оцінки ризику за тим чи іншим методом.

Оцінки валютного ризику зазвичай містять такі параметри:

- визначення тривалості ризикового періоду;
- визначення балансових сум активів і пасивів, що перебувають під ризиком;
- розрахунок структури та характеру можливих втрат.

Правильне та своєчасне вимірювання ризиків має важливе значення для ефективного управління ними, а тому банківським установам треба перевіряти надійність інструментів вимірювання, які вони використовують.

Реагування на ризик потребує застосування методів управління валютним ризиком.

Ботвіна Н. класифікує методи управління валютним ризиком на дві основні групи:

- «управління валютною структурою балансу (лімітування валютних операцій, структурне балансування за обсягами та строками, валютно-обмінні операції, зміна строків валютних платежів);
- хеджування валютного ризику (форвардні валютні угоди, валютні ф'ючерси, валютні опціони, валютні своп-контракти)» [2, с. 134].

За класичним підходом розподіляють методи управління валютним ризиком Сопко В., Ружанська Т.:

- «уникнення валютного ризику, який полягає у відмові від здійснення валютних операцій із підвищеним рівнем ризику (до початку здійснення операції, у процесі діяльності, після завершення);
- зниження ймовірності настання ризику (диверсифікація, випередження і відставання, трансфертне ціноутворення);
- зниження масштабу впливу ризику» [11, с. 104].

Ющенко В. та Міщенко В. пропонують таку класифікацію методів управління валютним ризиком:

- «уникнення валютного ризику;
- контроль ризику та мінімізація сум ймовірних збитків;
- страхування» [14, с. 31].

Контролінг у системі управління ризиками має виконувати функції не тільки контролю за рівнем ризику після застосування методів управління ним, а й діагностики всіх процесів, що виникають під час управління ризиками.

Об'єктом контролю є наслідки реалізації валютного ризику у разі виконання валютних операцій, зміна очікуваного результату від діяльності банку на валютному ринку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників.

Зазначимо, що основними напрямками вдосконалення існуючих підходів до управління валютними ризиками можна визначити такі:

- здатність банків швидко реагувати на появу нових, нетрадиційних операцій в іноземній валюті;
- розвиток таких напрямів валютної діяльності банків, що супроводжується диверсифікованістю валютного портфеля;
- розширення кількісних і якісних параметрів оцінки розміру валютного ризику;
- використання різних стратегій управління валютними ризиками.

Як відомо, у визначенні валютно-курсової політики важлива роль належить Національному банку. Держава в особі центрального банку, визначаючи валютно-курсову політику, регулюючи різні види валютних операцій, має на меті створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності й підтримання стабільності валютного ринку в країні.

Характеризуючи тенденції розвитку національного валютного ринку, варто наголосити, що він розвивається в надзвичайно складних соціально-економічних умовах. Починаючи з 2014 року відбувається дестабілізація валютного ринку України, зумовлена низкою політичних чинників, спекулятивними діями комерційних банків на валютному ринку, відтоком іноземного капіталу, панікою та недовірою населення до національної грошової одиниці.

В цих умовах НБУ всіма можливими способами намагається стабілізувати національну грошову одиницю. Серед чинників, які спричинили різкі коливання курсу гривні та її знецінення, можна визначити такі: негативне сальдо платіжного балансу; відсутність іноземних інвестицій; попит населення; слабкість національного виробництва; політична нестабільність. Новий Закон України «Про валюту і валютні операції» [8] надає НБУ досить широкі повноваження в сфері валютного регулювання.

Першочерговим завданням НБУ є збалансування попиту та пропозиції на іноземну валюту. У постанові «Про основні засади грошово-кредитної політики України на 2016–2020 роки» зазначено, що «обмінний курс буде визначатися ринковими умовами без попереднього встановлення бажаного значення. Але у разі потреби НБУ буде здійснювати інтервенції на валютному ринку з метою поповнення міжнародних резервів або задля запобігання надмірним коливанням обмінного курсу» [9].

З метою стабілізації валютного ринку Національний банк України розробив «Стратегію валютних інтервенцій Національного банку України на 2016–2020 роки» [12], в якій зазначено, що «основними завданнями здійснення інтервенцій на міжбанківському валютному ринку України є:

- нагромадження міжнародних резервів;
- згладжування функціонування валютного ринку;
- підтримання трансмісії ключової процентної ставки як основного інструменту грошово-кредитної політики» [12].

Результати валютних інтервенцій Національного банку України в 2019–2020 роках наведено в табл.

Як бачимо, у 2019 році Національний банк викупив іноземну валюту в сумі 8462,6 млн дол. США, тоді як продано ним на міжбанківському ринку 529,23 млн дол. США. Отже, позитивне сальдо становило 7933,37 млн дол. США. У 2020 році Національний банк викупив 4929 млн дол. США, а продав на міжбанківському ринку – 3891 млн дол. США. Сальдо становить 1038 млн дол. США.

З початку березня 2020 року на валютному ринку склалася несприятлива ситуація, зумовлена низкою чинників: обвал цін на нафту на світових ринках, пандемія коронавірусу, торгівельні суперечності між США, ЄС і Китаєм.

Проведені валютні інтервенції сприяли підтримці національної валюти, згладжуванню курсових коливань та, відповідно, рівня інфляції.

Безперечно, що важливим завданням залишається і подальше нагромадження резервів, урахувуючи високі обсяги зовнішніх платежів за державним боргом. Тому в сучасних складних соціально-економічних умовах розвитку валютна політика НБУ, як головного регулятора, має бути спрямована на розробку заходів щодо повернення довіри до національної валюти, стабілізації курсу гривні, збільшення валютних резервів, зменшення кредитної заборгованості.

Для ефективного функціонування валютного ринку на сучасному етапі необхідно: встановлення оптимального режиму валютного курсу; зменшення рівня доларизації української економіки; забезпечення стабільності нормативної бази НБУ; збалансування попиту та пропозиції на іноземну валюту; стимулювання експорту та забезпечення рівноваги платіжного балансу.

**Сальдо валютних інтервенцій Національного банку України
в 2019–2020 роках, млн дол. США**

	Обсяг купівлі валюти	Обсяг продажу валюти	Сальдо валютних інтервенцій НБУ
2019			
Січень	207,90	54,33	153,57
Лютий	327,00	3,00	324,00
Березень	256,70	109,50	147,20
Квітень	321,50	21,60	299,90
Травень	203,60	43,00	160,60
Червень	322,30	0	322,30
Липень	1271,10	16,80	1254,30
Серпень	316,20	0	316,20
Вересень	930,30	0	930,30
Жовтень	454,90	231,00	223,90
Листопад	867,80	0	867,80
Грудень	2983,30	50,00	2933,30
Всього	8462,60	529,23	7933,37
2020			
Січень	348,00	250,00	98,00
Лютий	734,00	45,00	689,00
Березень	448,00	2453,60	-2005,60
Квітень	539,30	44,50	494,80
Травень	660,60	0	660,60
Червень	1155,00	150,90	1004,10
Липень	130,00	347,80	-217,80
Серпень	472,00	0	472,00
Вересень	22,50	282,60	-260,10
Жовтень	0	157,20	-157,20
Листопад	41,00	70,00	-29,00
Грудень	378,60	89,40	289,20
Всього	4929,00	3891,00	1038,00

Джерело: Розраховано за даними [10].

Висновки та перспективи подальших досліджень. На сучасному етапі валютний ринок займає провідне місце серед усіх інших ринків та є складовою економічних процесів, що відбуваються в державі. Сутність валютного ринку знаходить безпосереднє відображення у його функціях. Функції валютного ринку реалізуються через надання суб'єктами ринку широкого кола послуг шляхом виконання валютних операцій. При проведенні валютних операцій важлива роль відводиться валютним ризикам. Процес управління ризиками складається з послідовності таких етапів: ідентифікація ризиків, вимірювання ризиків, реагування на ризик, контроль (моніторинг) ризику.

Удосконалення підходів до управління валютними ризиками передбачає таке: здатність банків швидко реагувати на появу нових, нетрадиційних операцій в іноземній валюті; розвиток таких напрямів валютної діяльності банків, що супроводжується диверсифікованістю валютного портфеля; розширення кількісних і якісних параметрів оцінки розміру валютного ризику; використання різних стратегій управління валютними ризиками.

Зважаючи на вагомий вплив міжнародного капіталу на світову економіку, в сучасних умовах функціонування національної економіки будь-якої країни потребує розбудови ефективного валютного ринку. У зв'язку з цим для вдосконалення валютного ринку України першочерговими є такі напрями: встановлення оптимального режиму валютного курсу; зменшення рівня доларизації української економіки; забезпечення стабільності нормативної бази НБУ; збалансування попиту та пропозиції на іноземну валюту; стимулювання експорту та забезпечення рівноваги платіжного балансу.

Список літератури

1. Береславська О. І. Лібералізація механізму валютного регулювання в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Острог, 2016. № 2 (30). С. 43–50.
2. Ботвіна Н. О. Управління валютними ризиками, вплив процентної ставки та валютного курсу на прибуток банків. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 19 (1). С. 130–135.
3. Валютний ринок України в 2019 році виріс на 50%. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/valyutnyy-rynok-ukrainy-2019-godu-vyros-50-1578146430.html>.
4. Дзюблюк О. В., Пруський О. С. Організаційно-економічний механізм функціонування комерційних банків на валютному ринку: монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2008. 296 с.
5. Король М. М., Сташишина О. Р. Валютний ринок України: стан, проблеми й перспективи. *Сталий розвиток економіки*. Хмельницький, 2016. № 3 (28). С. 65–70.
6. Ларіонова К. Л., Романовська В. М. Механізм управління валютним ризиком банку. *Фінансовий простір*. 2015. № 2. С. 40–46.
7. Олейніков Ю., Серова Л. Детермінанти збалансованості валютного ринку України. *Фінанси та банківська справа*. Вісник КНТЕУ. 2018. № 2. С. 67–79.
8. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>. (дата звернення: 14.09.2021).
9. Про Основні засади грошово-кредитної політики на 2016–2020 роки: Постанова Правління Національного банку України від 18.08.2015 р. № 541. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0541500-15#Text> (дата звернення: 10.09.2021).
10. Результати валютних інтервенцій НБУ. Статистичні дані Міністерства фінансів

- України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/nbu/intervention/2020/> (дата звернення: 18.08.2021).
11. Сопко В., Ружанська Т. Механізм контролю валютного ризику банку. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2015. № 1. С. 103–110.
 12. Стратегія валютних інтервенцій Національного банку України на 2016–2020 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr261500-16#Text> (дата звернення: 15.10.2020).
 13. Ткач С. В. Концептуальні основи організації валютної системи держави. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. Чернівці, 2015. Вип. II (58). С. 6–13.
 14. Ющенко В. А., Міщенко В. І. Управління валютними ризиками : навч. посіб. Київ : «Знання», 1998. 444 с.
 15. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua/>.

References

1. Bereslavs'ka, O. I. (2016). Liberalizatsiia mekhanizmu valiutnoho rehuliuвання v Ukraini [Liberalization of the currency regulation mechanism in Ukraine]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiia». Seriia «Ekonomika» – Scientific notes of the Ostroh Academy National University. Economy Series*, 2 (30), 43–50 [in Ukrainian].
2. Botvina, N. O. (2015). Upravlinnia valiutnyimi ryzykamy, vplyv protsentnoi stavky ta valiutnoho kursu na prybutok bankiv [Currency risk management, the impact of interest rates and exchange rates on banks' profits]. *Ekonomichnyj analiz – Economic analysis*, 19 (1), 130–135 [in Ukrainian].
3. Valiutnyj rynek Ukrainy v 2019 rotsi vyris na 50% [The foreign exchange market of Ukraine grew by 50% in 2019]. *www.rbc.ua*. Retrieved from <https://www.rbc.ua/ukr/news/valyutnyy-rynok-ukrainy-2019-godu-vyros-50-1578146430.html> [in Ukrainian].
4. Dziubliuk, O. V. & Prus'kyj, O. S. (2008). *Orhanizatsijno-ekonomichnyj mekhanizm funktsionuvannia komertsijnykh bankiv na valiutnomu rynku [Organizational and economic mechanism of functioning of commercial banks in the foreign exchange market]*. Ternopil' : TNEU [in Ukrainian].
5. Korol', M. M. & Stasyshyna, O. R. (2016). Valiutnyj rynek Ukrainy: stan, problemy j perspektyvy [Currency market of Ukraine: the state, problems and prospects]. *Stalyj rozvytok ekonomiky – Sustainable economic development*, 3 (28), 65–70 [in Ukrainian].
6. Larionova, K. L. & Romanovs'ka, V. M. (2015). Mekhanizm upravlinnia valiutnym ryzykom banku [Bank's currency risk management mechanism]. *Finansovyyj prostir – Financial space*, 2, 40–46 [in Ukrainian].
7. Olejnikov, Yu. & Sierova, L. (2018). Determinanty zbalansovanosti valiutnoho rynku Ukrainy [Determinants of Balance of the Foreign Exchange Market of Ukraine]. *Finansy ta bankivs'ka sprava, Visnyk KNTEU – Finance and Banking, KNUTE Bulletin*, 2, 67–79 [in Ukrainian].
8. Zakon Ukrainy Pro valiutu i valiutni operatsii vid 21.06.2018 r. № 2473-VIII [Law of Ukraine On Currency and Currency Transactions No. 2173-VIII of 21.06.2018]. *zakon0.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> [in Ukrainian].
9. Pro Osnovni zasady hroshovo-kredytnoi polityky na 2016–2020 roky. Postanova Pravlinnia Natsional'noho banku Ukrainy vid 18.08.2015 r. № 541 [About the Fundamental Principles of Monetary Policy for 2016–2020. Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated 18.08.2015 No. 541]. *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0541500-15> [in Ukrainian].

10. Rezul'taty valiutnykh interentsij NBU. Statystichni dani Ministerstva finansiv Ukrainy [Results of NBU currency interventions. Statistics of the Ministry of Finance of Ukraine]. (n.d.). *index.minfin.com.ua*. Retrieved from <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/nbu/intervention/2020/> [in Ukrainian].
11. Sopko, V. & Ruzhans'ka, T. (2015). Mekhanizm kontroliu valiutnoho ryzyku banku [Bank's currency risk control mechanism]. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu. – Bulletin of the Kyiv National University of Trade and Economics*, 1, 103–110 [in Ukrainian].
12. Stratehiia valiutnykh interentsij Natsional'noho banku Ukrainy na 2016–2020 roky [National Bank of Ukraine Currency Intervention Strategy for 2016–2020]. *bank.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr261500-16#Text> [in Ukrainian].
13. Tkach, S. V. (2015). Kontseptual'ni osnovy orhanizatsii valiutnoi systemy derzhavy [Conceptual bases of organization of the currency system of the state]. *Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky. – Bulletin of Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic sciences*, II (58), 6–13 [in Ukrainian].
14. Yuschenko, V. A. & Mischenko, V. I. (1998). *Upravlinnia valiutnymy ryzykamy [Currency risk management]*. K. : «Znannia» [in Ukrainian].
15. Ofitsijnyj sajt Natsional'noho banku Ukrainy [The official site of the National Bank of Ukraine]. *www.bank.gov.ua*. Retrieved from <http://www.bank.gov.ua/> [in Ukrainian].

FEATURES OF THE FOREIGN EXCHANGE MARKET IN THE UKRAINIAN ECONOMY

Bohdan Hnatkivskyi

*Ivan Franko National University of Lviv,
18 Svobody Ave., Lviv, 79008*

e-mail: bohdan.hnatkivskyi@lnu.edu.ua; ORCID: 0000-0001-5146-9077

Abstract. The purpose of the article is to highlight the theoretical aspects of the national currency market functioning, to disclose the nature of currency risks and to provide some recommendations on how to manage them, to determine the role of the National Bank of Ukraine in the foreign exchange market. The research uses the methods of analysis, synthesis, grouping, classification and graphical representation of results. The theoretical basis of the national currency market functioning, disclosure of currency risks and methods of their management are considered.

The foreign exchange market is a system of economic relations associated with the purchase and sale of foreign currencies with the intention of using them in international settlements. Like a typical market, the foreign exchange market has objects and subjects. Market participants are exposed to risks when conducting foreign exchange transactions. The types of currency risks and the methods of their management are described. The study of the process of currency risk management allows us to formulate some proposals for improving approaches to managing these risks, viz.: development of such areas of foreign exchange activities of banks along with diversification of foreign exchange portfolio; ability of banks to respond quickly to the appearance of new, unconventional operations in foreign currency; expansion of quantitative and qualitative parameters of currency risk assessment.

The role of the National Bank in the foreign exchange market has been studied. The main task of the National Bank of Ukraine is to balance supply of and demand for foreign currency. In order to stabilize the foreign exchange market, the National Bank of Ukraine carries out foreign exchange interventions. The main tasks of interventions in the interbank foreign exchange market of Ukraine are as follows: accumulation of

international reserves; smoothing foreign exchange market functioning; maintaining transmission of the key interest rate as the main instrument of monetary policy.

It is emphasized that the currency policy of the National Bank of Ukraine as the main regulator should aim at developing measures to restore confidence in the national currency, stabilize hryvnia exchange rate, increase foreign currency reserves, reduce credit debt.

The foreign exchange market occupies a leading position among all other markets. It is a component of the economic processes taking place in the state.

Keywords: foreign exchange market, objects of foreign exchange market, participants of foreign exchange market, currency risks, currency interventions.

Стаття надійшла до редакції 17.11.2021

Прийнята до друку 29.12.2021